

Pridplata na cilu god 3 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 grosa. Izaći svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoverstna predmetna molimo na uredništvo upitati.
Neprijatelji neprimamo.

God. I. U Kalači

U Sridu 26. Listopada 1870.

Broj 33.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na cilu godinu kojaće se radi sravnjenja sa civilnom — koncem Prosinea dovršiti — cina dosadanja na 1/4 75 nov. na 1/2 1 f. 50 nov., na cilu godinu 3 f. a. vr. koji sad na pol godine plati — ili je već početkom na cilu izplatio — suvišak će se u došastju uračunati. Uredništvo.

Bismarck i Confederatia.

Biloje jedno vrime prije tri sto godinah, kada se jedinstvo vire kršćjanske u srid Europe razpalo — revnost se natezala ovo na novo sastaviti, štoje neznanost, predsuda, slavohlepnost i sebičnost razstavila, — al poklem je misto razuma strast zauzela, izgubiše razlozi sjedne i sdruge strane sav na društvo čovičansko upliv, i hlatiše se ljudi oruža da jedan drugog slobodu uguše. Jedni su u ime Boga a drugi u ime slobode sikli, morili, pustili palili. U tom ratu, koji se u svoj zapadnoj sjevernoj i južnoj Europi krvavom rukom vodio — najprije su do uvidjenja stigli Magjari: da niti se to Bogu može dopadat, ako se ljudi kolju, niti se može tamo ustaniť sloboda — di se ruši i otima. I zato su medju sobno uredili: da se vira pridikuje a nesiluje, i s gradjanski pravah nemiša. Dao Bog da Magjari budu u Europi prvi: koji će pripoznati, da u naše doba, kada je svaka povlastica ukinjena za kralja za plemstvo, za viru, — i na sve strane, i za sve osobe bile kaka mu

drago dostojanstva i zvanie, ravnopravnost barem u smislu i čuvstvu toli obvladala: da neima sile koja bi narodnost ma koju u povlasticu obučenu, na pristolju gospodstva sačuvati mogla i znala. Dao Bog dakle da Magjari do uvidjenja dojdju: da su u jednoj kraljevini isto tako sve narodnosti ravnopravne košto su osobe, to je načelo — koje prije ili posle mora po svih glavah prodrít — košto je ono prodrlo: da su sve osobe prid zakonom jednake. Sloboda istom na toliko ima prid nami cine, nakoliko je možemo uživati — zato mislimo da nitko neće u tom veliku slobodu polagati; što se može povolji odivati i hraniti, već što može sebe po volji obražavati, po volji stališ birati, po volji nastaniti se, i svoju snagu, silu, znanost, umitnost, na svoju korist izvit, dakle blaženstva duševna i tilesna toliko sebi sakučiti, na koliko se njegove sile izastiru, u koji krug spada svakojaka znanost — umitnost, trgovina, obrtnost rukotvorje i poljodilstvo kao sridstva — po kojima — se dobiva kretna ili nepokretna imovina.

Al ovo sve nebi se moglo oživotvoriti, da nije samouprave u osobi, obitelji, občini i državi, koja želi: ustavno obiliženje pravah društveni gradjanski, i političkih.

Ipak prava ta nemogu se vršiti — ako nije narodne ravno pravnosti, ono pravo što bi ja moro tudjim jezikom uživati, nije moje, već onoga — čijim se jezikom obavlja. Dakle dije ustav, tamo svaka narodnost mora posidovati pravo, svojim jezikom u občini, u varmegji, i u zemaljskih skupštinah govoriti, košto nije

naravno, da se samo svojom pametjnom mislim, svojim srcem osjećam, svojom voljom se odlučivam, tako nije naravno, da svojim jezikom govorim, i u tom načelu leži pravednost zahtiva — da se u tim jeziku obučavam: jel ako svaku znanost meni nedile u onom jeziku kojeg ja znam, onda mene iz prava one znanosti izključuje — štoje povridjenje ravnopravnosti. To su taka načela kojih istinitost, i pravednost nitko nemože zanijekati. Ako tko neće da pravo osobe, i tako misli, riči, pisma, i zatim znanosti, umitnosti, trgovine i. t. d. ričom svako-vrstne slobode da zataja. Kako se imaju ova prava u život uvesti, to su nutarnja svake družine pitanja, od koji ni u kakvom načinu nezavisi istinitost načelah. Buduć da u praktičnom medjusobnom životu potreboće i okolnosti — kao razlozi kod pametni i razboriti ljudi odlučavaju. Ovae tribalo na prid poslati — da razumiemo u kakvoj su zadrugi Bismarek i Confederatia. (Slidi.)

DOMAĆI POSLOVI.

O čem se bave na Saboru?

22. Listop. Predsidnik Pres. g. Pava Šomšić: — Ministari: Horváth, Rajner, Gorove, Szlavy, Eötvös i Bedeković. — Štiju se pisma od 5 og Kolovoza na Sabor upravljena, kojom prigodom povede se razprava o odsudi Miletića. Liva uz predlog g. Iranyie pokaziva: da je povlastica poslanička u tom povridjena: što je g. Miletić prije zatvoren nego što bi kuća o njegovom odsudjenju oznanjena bila, što g. Horvath pravosudja ministar u dužem govoru pobia i nezavistnost sudiah brani. Za njim g. Deak pozivauć se na poslovnik tvrdi: da se otom predlogu donle nemože vićati: dok se u pismo nestavi što kada g. Iranyia po svojih jednomišljenici pedupiran opravi — razprava o njemu bude na 24. List. uročena. U toj sjednici stavi g. Zsedenya pitanje na državnog, blagajnika šta mu je poznato od onog zajma: kojije po zajedničkom financialnom ministaru na bradu ukupne monarhie snovan, prije nego bi o tom ugarski sabor po nagodbi svoje sdovolenje izdao. — A g. Šimonyi predlaže da koštoje — kuća težnju nimačku za ujedinjenje s prijateljskim čuvstvom pratila, tako sad prama francuske za svoj obstanak se boreće, svoju najtopliu sućut izjavi, i državnoj upravi naloži: da u sporazumljenju s neutralnima vladima sva moguća sridstva uporabi: da se ovaj po čovičanstvu, pučkoj slobodi, i obćoj europevskej koristi osudjen rat ukine.

Zemaljska Rimokatoliko Autonomička Skupština.

Ono što je staro valja po sadanjim duhu ponoviti, jel drugie će se podroniti, i srušiti. Dakle i ono štoje u crkvi po čoviku sastavljeno, mora se po njegovoj ćudi prominjivati, jel i crkva nije za angjele već za ljude po Isusu ustrojena. Po čoviku se birali jel imenovali biskupi, kanonici, župnici, takodjer i u škuli učitelji, i u crkvi pivači, po čoviku se rukovodile sve one kase koje su od virnih za ures crkve, za utemeljenje škole, za providjenje siromakah, i podporu dobri al neimućnih djakah snešene. No poklem se onaj način po kojim sve to dosada bieše opravljano, ne ravna se s sadanjim duhu slobode, zato valja sve po prirodni ustavne samouprave obnoviti. Dosada je Njeg. Veličanstvo Apoštolski kralj biskupe i

kanonike po viću biskupah imenovo — koje pravo tako nam se čini da kruna neće iz svoji rukuh izpuštati, a biskupi ono pravo što jim je od Apoštolah u baštinu ostalo: da na izbor svojih subiskupah upliv imadu, ni po kaki način smetnuti nemogu, premda osićaju: da nato nisu ovlašćeni, al poklem uz kraljevsko i biskupsko pravo, ima i tako: koje je dosele na izboru biskupskom kano-ničkom i prelatskom prije kraljevsko namistništvo i cancellaria, a kasnie ministarstvo uživalo, tako nam se vidi: da to pri ministarstvu nemože ostati, jerbo ministrom može i nekatolik postati, koji ni pod kakim načinom nebi mogo biti ovlastjen isto obavljati, buduć bi se svist katolička povridjena nalazila, radi čega neobhodno mora na koje drugo obćilo prići, a to u smislu ustavne samouprave, jedino samo ono može biti — kojeće se po skupštini autonomičkoj u svakoj biskupii na to osnovati. Takodjer ako se skine brime s ramenah Patronah, crkveni pokroviteljah koje su dosad prama crkve i škole nosili, nemogu pravo predstavljanja župnikah i učiteljah zadržati, već to moraju s obćinom virnih podiliti, a buduć obćina kao taka u smislu ustavnom nije pozvana: da neposridno izbore obavlja, zato izbor župnikah pivačah i učiteljah mora pripadati onom obćilu samouprave crkvene, koje će se u srid obćine i biskupie po pravilah od autonomičke skupštine skrojena sastavljati — naravno istom pravo izbora ono: kojese patroni obavljali, a ono štoje biskup i dosad u tom pogledu uživao nepovridjeno triba da ostane, poklem to pravo pripada biskupu jedino po vlasti apoštolskoj koje se nikad odreći nemože.

To dakle mora se odlučno razdiliti da se znade koliko se tiče biskupa, i na koliko ostaje uz obćinu glede župnika pivača i učitelja. Što bi se po našem smislu najrazboritie uredilo onda, ako bi Biskup troicu kandidirao, a obćina po svojim crkveno i škulsko samoupravnom obćilu jednog od ti birala, kandidatia zato je u ruku biskupa najsigurnia, jel njegovo oko mora znati najtemljnie razsuditi, koje posvećene i nadležno preparandialne osobe mogu za ovu ili onu crkvu i škulu najkoristnie biti.

Pod isti način spadaju i svi katolički zavodi, njeva uprava dakle tako isto mora medju biskupom i Autonomiom podiljena postati.

Odkud svatko može uviditi: da u našoj domovini sav duševni a posridno i tvarni napridak i razvitak po katolike, zavisi od razboritog i mudrog sustava autonomie crkve katoličke, štogod ljudi buncali, crkva i škula nikad neće pristati temelj — trub, i krov čovičjeg blaženstva biti, od ovi će uvik zavisiti na koliko da se osoba, obitel, obćina, pa i domovina i ovde na zemlji usrići. Te dvi stvari dakle štoje u njima čovičje triba nastojat tako uredit: da nikad nepristanu biti vrilom vire ufanja, i ljubavi — po traci mnogovrstne pouke koja se na obi misti pridaje. A poklem svaka naredba tako istom može za osobe koristna postati: ako se oni kojije opravljaju duhom i srcem sjedinjeni, ni po strasti ni po sebičnosti nedaju s pravca obće koristi svesti; vidnoje dakle po svakog: da je želiti, da se zastupnici svećenstva i virnih s biskupi kano s glavah naše crkve u sporazumljenje dovedu. Uslid čega zastupnikom triba znati razljučiti stvari u kojima biskupi imadu svoje ruke svezane — od onih gdi su jim ruke slobodne, da što tako od njih nepožele: što bi se apoštolskima naredbama protivilo, buduć da u takih stvarih ni dlake popuštati nemogu. Što ako bi silovali sav poso bi razvaliti mogli, duh sadanji triba da obilježiva pravac, al onaj kojise po razboritosti a ne onaj kojise po strasti odaje, jel ovaj se vodi kano slipac a onaj uzvi-

šen vrhu svakojake sebičnosti svaka čisto — bistro vidi, razlaže, i razabira među predlozih one: koji se sduhom kršćjanske vire i čudorednosti slažu, da kakogod onda netaremo — kad želimo opravljati, ne rušimo, kad nastojimo zidjati. Neka bude dakle vodja svijuh duh kršćjanski, koji netraži drugo nego slavu vičnjeg i blagostanje osobe, obitelji občine i domovine.

NOVOSTI.

— **Za robove po g. Raday** u Segedinu povaćane sud se odpoćo t. m. dne 18. Dosad su trojica navišale odsudjeni, i to; Stipan Lefanti star 62 godine rodom iz Halaša, Ivan Meško star 59 godinn, vadttertjanin i zemljak mu Mijo Gašpar star 59 godina, Sva trojica (s jednim četvrtim koji je već umro) košto su to i sami priznali — ubilisu dva honvedska častnika posli bune, od koji su 1200 fr. u nimački a 1200 fr. u magjarskim bankama oteli. Božja ruka nije nagla al je dostižna.

— **Engleski osobito** londonski listovi umoljavaju Prusiu da mir uklopi — vrime je da barem javni listovi izjavljuju svoju naklonost prama francusom — kad europski dvorovi tako bezdušno oklivaju.

— **Rimokatolici u Beću** kane 7 studena veliku skupštinu držati: da Njeg. Svetosti Rimskom Otcu svoje sažalenje, glede nasilja Talianskog izjave.

— **Listu „Oservatore Cath.“** pišu da je rimski crkveni sabor za neuroćeno vrime odgodjen.

Bazaine tvrdjave Metza zapovidnik neda mira, obasadjućoj vojski pruskoj, svaka dva sata trubljom i opalivanjem topovah pokaziva: koda bi htio izvaliti. — Častnici pruski očituju: da su jim najžestji dušmani ovo troje: ognjuština, Bazaine i nespavanje.

POGLED U VILAJET.

Nije dosta što se dva najbrojnija i znamenitija puka sabljom bore, već buduć su i u obraženosti jedan stepen zauzeli — i na putu diplomatskom na mejdan izlaze i pokušavaju, kako će moć perom dušmanina raniti. Sve što je crno stini nepriatelja zastrti, štoje neplemenito stin jedan drugog obilježiti. Nije dosta ona pobjeda koja se s oružem na krvnom bojištu izprije, već se natežu i onu prid sudom javnog mnenja osvojiti. Gr. Bismarek 13 i 16. Rujna odkriva Europi u državnoj okružnici, griha stare i nove francuske, nastojći pokazati: da su francusi bunitelji svita a nimci nevini jaganjci, koji bi radi bili u miru pobrati plod truda, kog Europa izvija na polju znatnosti umitnosti, trgovine obrtnosti i poljodilstva. Al to dosad nisu mogli: premda su svagdi na putu nemirne francuse nalazili.

To naravno nemogaše francusi očutiti, ta oni vole na polju ratnom, nego na polju diplomatskom bitku izgubiti. Rimski grof de Chaudordy vanskog ministara namistnik u Toursu, takodjer u jednoj okružnici na poslanike upravljenoj odgovara g. Bismareku, nastojć pokazati: da je francuska 1789. godine svoju politiku prominula, moglo bi se veli dokazat: da i oni ratovi koji se pod Ljudevutih vodili — nisu francuske ovećavanje već osiguranje proti vele vlasti nimačke smirali, al kad je francuska 1789. svem svitu svitlost upalila, i pućku slobodu u toj pokazala. — Preiska je bila koja je nevinu francusku napala: što da francuska odbie istina: da je pod prvim Carstvom u osvetti dalje nego je tribalo išla, al nije svoje krajeve sporila već nove kraljevine ustrojavala, i od tog doba nepristano uz slobodu vojevala u Americi, u Grćkoj u Belgiumu, u Krimii, u Talianskoj, i

u nikom smislu takodjer i u Meksiku: da je francuska 1789. godine svoju politiku prominila, i mira lice iztakla, to najtemeljnie pokaziva Drugo Carstvo, koje poznavać duh naroda da može sebe utemeljiti: za potribnoje našlo, na svoju zastavu mir upisati. Francuska je u Asii za mir i razvitak trgovine vojevala, francuska je po svoji trgovaćki i obrtniçiki ugovori slobodu trgovine na svu Europu izastrla, štoće i sama pruska posvidočiti sa svih svoji saveznici. — Da francuska nije duha ratnog, to pokazivaju njezini vojniçiki sustavi, ona sve dosad nije svoje gradjane u vojniçeke haljine obukla, što više svake godine od vlade želila — pa i ove godine izprila vojske umanje, što pruska nije činila, već sve svoje gradjane van potribni i nakazni od pete do glave oružala, i već 1866. godine sve nimce pod zastavu vojnu sastavila i sjedinila. Duh ratni neda se sakrit, ni onaj na tudje krajine lakomi, koji svakog miseca gladnii postaje. Prije je pruska Elsas — posli i Lotringiu, sad već i Vogese želi od francuske odkrojiti, i polu mornarske sile pod svoje zastave usiliti. Eto neka gleda svit di je duh ratni, nemirni i lakomi, nije franceska svoje prince nigdi na tudja pristolja, ko pruska u Romanii i Španjulsku postavljala, i ne samo s Rusom već i s Englezom u dvostruka srodnu svezu stupila, samo da sebi saveznike osigura, eto na čijoj strani leži zla namira!

Nedvojimo da će na pismenom polju pobjeda pri rukuh francusah ostati, prem da je gotovo sveg svita ućenost na njevu stranu stala, al šta to koristi kad svit još nikad nije pristao lizat noge onog koji ga gazi. Akoje tko do sile dospio, malo muje brige do poštenja, jel zna: da se takom lahko zaborave sve pogriške, jel slava koja muje glavu obsjala, zaslipi ne samo oči već i pamtu sebičnih ljudih. To je srića siledžiah što uvik nadju dosta sitni duhovah — koji si za sriću smatraju: ako prid silom, bila ta i u grimiz krvljom nevinih obojizan umotana, ničice padat i skut odiće ljubiti mogu. Umitnost bila ona sama lukavština, do neba će se hvaliti, ako je slavom uspjeha okrunjena — zato nedvojimo da će g. Bismareka sjajno dočekivat, ponizno pozdravljat, i pjesnici opivavat. Vele da posridovanjem Maršala Bazaina, koji u obsadnom Metzu nad redovnom vojskom zapovida, žice mira pletu — nikoji slute: da će se u te Luksensburg i Belgium usnovat, da se francuskoj onduh naknadi, što bi prama nimačke izgubila, i da se tako uzidja ćupria Napoleonu po kojoj bi opet a Paris unići mogao, što bi bilo opetovanje i oživotvorenje onog razgovora — kojeg su jednoć g. Benedetti i Bismarek vodili, u čemu se i po tim osvidočavaju, što Preiska napada te obe države, košto i Englezku, buduć da bi se ova jedino toj osnovi protivila. Austro-Ugarska neima sile kojom bi svoje prosvidovanje podupirala, a Rusia je sigurno već za tu osnovu pripravljena, pod uvitom: da će se brimena Pariskog ugovora rišiti, i na crnom moru utonjeno gospodarstvo opet uskrisiti.

Brat g. Bazaina, brani Maršala proti napadanju novinarski, koda bi se on republici protivio, ništa ne manje napomenjena osnova lako se može oživotvoriti, premda se državne sveze i u gradjanskoj francuskoj upravi kidaju, občine se izvlaću izpod redovni činovnikah oblasti, i nastavljaju obrambene sborove — a crveni republikanci svejednako pokušavaju: kako bi se vlasti doćepati mogli. Doćim umjerenog osićanja francusi žalobnim okom gledaju što se vojvodstvo francuskih samovoljacah, jednom Garribaldii pridaje, u čem takodjer veliko poniženje svoje ratne ućenosti smatraju. Prusi oko Parisa ništa nepočimaju, već

istom obćenje priče u čem su jim konjanici od velike koristi. — Pogovara se da u koji sat započme navala na Paris, u tom času će i francuska mornarska vojska Hamburg nasiliti. Počemu bi naša trgovina u pogibel došla, jel u tom pristaništu za sad nalazese 60—70 natovarenih naših lagjah. Ipak obsada pruska većma odaje nakanu zasidanja nego navale, no valjda jim nada : da će ta dva miliuna svoju gotovštinu skoro potrošiti, pa će glad i tvrdo — glave na želju mira nakloniti, za sad svaki siroma 30 centima na dan dobiva, dakle dokse jistbine nalazi, da se za novac može nabavit, donle će mirna osttat Bačka, najskole kad još ni topovi ne gruvaju, ne ruše i nepale. U pokrainah nagadjuse bitke kako gdi prusi unići, i pliniti navale, koje se s raznom srićom vode, više puta se sgadja : da francusi hranu nimcem slanu zapline, Prusi nemogu se u malom broju nigdi pokazati, jel su onda sigurni — da će ji umoriti, nji osamljene na svakom mistu nemila smrt čeka. 19. Listop. dobili su jednu bitku kod Chateauduna, gdisu se 4000 francusah borili. Berlinski brzovjav glasi : da su francusi provalili iz Parisa i Pruse vatreno napali, al su kod Malmaisona i Mont Valeriena s gubitkom dva topa natrag u tvrdjave odbačeni. — Naprotiv francusi iz Toursa redov no potvrđivaju : da je Bazaine sa svojom provalom strašni udarac pruskoj obsadnoj vojski zadao, koju tako neprikidno uznemiriva : da nikad neima opočitka. Grofa Bismarcka duh nigda neopočiva, premdaje u francuskoj ipak nepristano se bavi s poslovi nimačke, i pripravlja stepene, po kojima će kralj Villim na pristolje Carsko uzići, da milostive glede baca na kraljeve : — Bavorske Vürtembergске kneza Badena i Hesse, koji se sad u Versailles pozivaju : da se opredile one sveze : s kojima će se te države za prusku privezati. Nu nezaosta je mnogo truda da se ove opletu, poklem one najjače : financie — trgovine i vojničke već 1866. god. bieše upredene.

Francusi glasaju, da su 12 i 13. List. dvi bitke u okolišu Parisa nad prusi održali, i nji od Parisa na toliko odbacili, da jim topovi sad do pariški sgradah nedohiću, što prusi nepobijaju. Thiers svoj politički put je završio, i u Tours se povratio. S koro će mo iz njegova izvištaja poznati čuvstva neutralnih vladah prama francusah, mislimo da njegovom oštrom oku nije izbiglo ono društvo : koje je u potaji medju Rusom i Prusom sklopljeno — nepristano tajje Rusi, al iz Carigrada vazda ponavljaju se visti : da se Rus oružava, žali bože što vlade nijekanje rusko pouzdano primaju, pa će se baš tako iznenaditi, ko francuska po pruskoj — ova je sad vrlo zadovoljna s ruskom, a od Englezah se neboji — jel ovi side na novčani žakovi, pa se boje, da se neće izprazniti, zato vole da se drugi pale i more, samo neka oni mogu svoje rukotvorje na Europevski sajmovi izlagat i prodavat. Poslanici Vladarski odlaze iz Parisa u Tours, a oni u Rimu ostaju i nadalje uz Papu, što potvrđiva naše mnenje : da katolici nemogu pristat, da njeva duhovna glava rimski otac, ma kojem kralju podložen ostane, ma se to i nedopadalo Talianom, koji buduće su dosad sve badava dobili, misle da će svit i ono što mu je najsveće, njevoj volji žrtvovat, to je lipo što vazda na jeziku nose : da je Papa slobodan, a prid Vatikanom oni stražare, svit će jim zahvalit što će djubre rimsko izmest, i valjda nikoje dembele ondud izgonit, al to će povistnica oštrim perom ubiližit : što vlada Talianka posriduje pojedinom, da svoju osvetu izruče za one čine, koji su po prijašnjaj

zakonitoj vladi obavljani. — Prijašnji redarski Prefekt ovlastjen bih ono tvoriti, štoje činio, i sadanja vlada nemože se ni nakako zakonito načelo naligat, po kojim bi njega sada napadati mogla — da ne povridi gradjansko pravo — i da ne otvori vrata najgoropadnijoj nećudorednosti, koja bi se u nepristanom okrivljenju pojedinih odavala.

To smo već miseca srpnja štili, kako su kitajci francuse napali i posikli, onda smo mislili : da je to puka prostog razuzdana strast počnila, al sad se otkriva : da je i vlada sudilovala, jel od zlikovacah premda je posijtjana ni jednog nije kaznila — čulisu da se francuska u crno zavila — dakle misle i ti čelavci : da ju mogu i oni porugat ? al će ji skoro za kurdjup hlatit.

TRGOVINA I OBTRNOST.

Cinjenik Peštanski.

Kupovanje rane postaloje živahnije, na jabani traže ju trgovci, samo se bojat, da se put ne zapriči obnovljenjem obsade nimački morski obalah.

Vuna. Prodalisu do 1700 m. Strani su odneli do 700 m. dilom srbske cigajske, dilom fine, i sridnje češljaste vune. Onu su platjali po 73 fr. drugo su našinci prikupili, bilo je piskovite, jedno i dvostrizene i tvorinarski prane. Nimci počimaju pitat za vunu.

Svinji teški 28—28½ nov. lakši 26—26½ n. fnt.

Gorušica 150 fnt prva kohl 16 fr. Prva Banatska 15¼ fr. niže vrsti 13½—15 fr.

Mast. Za gotovu platjanoje po 40½ fr. sa sudom, bez suda 38½—39 f. prima 39—39½ fr. maloje sjabane donešeno.

Slanina poklem se netraži samo je bilizena : s jabanane na zraku sušena 36—38 fr. gotova 42—43 fr. za studen 40—41 fr. dimljena gotova 45—46 fr. za studen obećana 43—44 fr.

Loj 33—33½ fr.

Suve Šljive boljma tražu, bosanske prima 10¾ fr, niže vrsti 10¼ fr.

Srbske 9½ fr.

Med. Nehvale se. Slavonski prodan je po 23 fr. za lipši platjali su i 24—25 fr. Cidjeni nije dospio, za bio dali bi u veliki sudovi 27—28 fr. a za žučkast 25—26 fr.

Za Vosak još nepitaju, ni po 104 f. se ne prodaje.

Orasi Debrecinske prodali su 200 m. po 10—10¼ fr. slavonske jednu forintu jevtinie.

Grah. Tražega nimci za vojničku potrebu bio 4 fr. 50—80 nov. sočivo 5—7 fr. grašak 6 fr. car maža. mak se nije dobro platilo — sinjav kupuju po 12 fr. 50 nov. modrikast 13 fr. za mirov — konapljeno sime 60 fnt. 3 fr. 30 nov. kudiljno 75 fr. 6 fr.

Prisne kože. Traže se — platjaju volov nimačke bavorske 75—76 fr. kravie teške 73—75 fr. lakše 78—80 fr. maža. ugarske volov jesenje 40—42 fr. sridnje 33—35 fr. kravie varoške 27—28 fr. jabananske 29—25½ fr. par, telećie za mistnu porabu bez glave 128—132 fr. s glavom 110—114 fr. maža, Druge kože su samo tabakoši kupovali ovćie nimačke 2 fr. 30—40 nov. par, druge 2 f. 20 n. Srbske 1000 komadi 2% 20 fr. jagnjećie 1000 kom. 90 fr. jag. banat trbu 95 fr. bosanske gol. 85 fr. romanske gol. 100—105 fr. na 100 kom. s 2%.

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 33-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

N A Š A Č I T A O N I C A.

Paunica Anica.

(Pučka pripovist. Privod iz magjarskog.)

U dvoru Mirovačkog spaije služšaše jednoć nika crnomanjasta, štedljiva divojčica, koju je njena gospoja radi vištine i virne službe njezine na toliko omilovala: da je izmedju ostali služavka nju odabrala za obavljanje nutarnje službe.

Radovala se je Anica — to joj bi ime — ovom odlikonju, te se je od to doba ništo na veće držala, osobito od kako joj je gospoja od vetije haljine svoje poklonila, a ona iz njih sebi jedan par tako lipe oprave sgotovila biaše, kojoj ne bi u selu prilične. Ta je haljina lipo i stajala na njenom tankovitom dreku, a tako i ona — u debeljoj pletenici upletena gospodskog ukusa krasna pantlika; neću mnogo reći, ako vam kažem, da su oči onih mladih ljudih, koji su se u dvoru spainskom okrenili, svagda na njoj zapeli, kad su ju smotрили; a pisari, dapače i sam gospodar išpan nejedanput rekoše — uštinuv joj životna obraza: „Kako ste mi golubice, lipo divojko?“ našto je Anica vazda u licu porumenila pa kao da nije virovala što joj rekoše — kradom bi u ogledalo zavirila, te namistivsi na vratu maramu, zadovoljna pomislila: ima štogod u stvari.

Ali čim se je većma Anica o svojoj lipoti osvidočavala; tim je većma zabolila duša Stevanu — kočiašu, s kojim je dotle Anica veoma rado na razgovor stajala; nu odkako su ju mloge lipe riči i njeno ogledalo zaneli, onda ako su se i sastali osim „Hvaljen Isus — i Amen u vik“ — slabo su više razgovora imali, poklem se je Anica tada uvik žurnim poslem izpričavala.

Ona doduše ni sad u manje ne cini Stevana, te ako bi joj baš izmedju seljanski momakah izbirat valjalo, Stevanu bi i sad prvinu dala; ali sebe cini ona sad na više, — ta nije li nju išpan često lipoticom, ružicom i golubicom nazvao, tko zna — ona još gospojom išpankom postati može?!

Medju tome vrime vrlo prolazilo biaše, išpan postade provizurum, te se oženi, a pisari postadoše išpanom, — al Anica osta samo Anicom; novi ju pisarčići već ne hvališe tako često kao prijašnji, a ni ogledalo joj se nije tako ulagivalo, nu ona mu sad još virnija postade, jer ju je gospoja još jednako milovala, te tako nemanjkajući joj lipi darovi, imadjaše sve lipšu i lipšu haljinu (opravu) koju bi prid ogledalom na sebi smišćala.

Kad bi zatim medju svoje druge i poznane u selu takva došla, vazda biaše štogod na njoj, u čega bi se oni zazjavali; takva biaše medju njima, kao paunica medju sitnim piležom, zato ju i nadinuše Anicom Paunicom.

Medjutim izdravivši polagano iz uznešene sanjarije svoje, počela je prama Stevanu na novo dobru volju ukazivat, al on se je sad samo oštrebajuć približavao k njoj, — nu ipak ju još jednako ljubljaše — nego imao je uzroka, od nje se ustručavati.

Nu šta da sporimo riči, nek nam je to dosta, da je i najposli Anica postala suprugom Stevanovom, kojega prizime ovde napominjat odviše je, budući u Mirovcu taj niki običaj zavladao, da ako je moguće bilo, nitkog pravim imenom nenazivaše, te tako i Stevana po svojoj suprugici nazvaše: Stevanom Paunicinim.

Što se njihovog zajedničkog življenja tiče, taj je

dosta skladan i miran bio, Anica nije baš vrlo ni imala druge falinge (mane), osim što se je veoma volila gizdati, čemu se izprije ni Stevan nehti protivit; jer se i njemu dopadalo biaše, što mu je supruga u cilom Mirovcu najnaočnija mlada bila. Medjutim — s vrimenom se i gvozdje zatupi; tako su i Anicine haljine, koje je divojkom dobila — polako zastarile, te jih tribovalo bilo s novima naknadit, što nikako nije moglo izajti iz malene imovine, sastojaju će iz jedne krave i vinogradca — koju je Anica iz svoje službene plaće prištedila, — pak iz jedne ukučanske kuće i dva konjička, — za koja je opet Stevan lipo vrime služio. Iz ovake male imovine posteno živit takva je zadaća, kojoj se samo pored prilične marljivosti odgovorit može, te naravno da srid ovakvi okolnosti na kojekake svilene marceline i skupe rodne suknje ni pomislit nebi bilo slobodno. Nu Anica na ova je već tako navikla, da neznadjaše bez nji biti, osobito od kako se je u njihovom selu tako veoma razširilo gizdanje, — sad da ostane ona izza onih, koji su za njom posli? Dogodilo se dakle nikoji put, da što joj je muž nakucuo bio, za da štogod ili za ziminu nabavi ili porciju izplati — ona brez njegovog znanja na opravu potrošila biaše, iz čega se je zatim medju njima takva zavada zametnila, da bi jedno na jednu, a drugo na drugu stranu otišlo bilo, da jim Gosp. Bog nije bio udilio jednog pomirivajućeg angjelka, koji je kao trak sunčani — kad izza vijarnih oblakah prošine, utihu i mir donosio za burom roditeljske nesloge. U maloj se curici nisu znali podiliti, te su uvidili, da se oni razstati nemožu; Anica je dakle popustila i obrekla svom mužu, da će se odsele tako zaodivati, kako se njihovom siromašnom stanju dolikuje.

Ugovoren bivši tako mir Stevan je nastojao da mu supruga od ostalih vrlo nezaostane, pak premda je bolilo Anici, što nebiaše ona najprva, ipak se je mogla spokojiti, jer jih je još mlogo i za njom bilo.

Al tko bi zaboravio dragu prošlost svoju. I kod Anice se često ponovila uspomena njene prošlosti, osobito od kako vidi, da joj lipo Julčica odrašćiva; mlogo put je zamislila, kako bi joj kćerci lipo stajalo, kad bi takva lipo odila imala, kao što imadjaše ona još za boljih vrimenah.

Medjutim — neka nitko nemisli da Julka nebiaše i tako lipo; teško imadjaše još petnaest godina, a već mlogi mladići s očima zapeli za nju; tko ju je pak ogledao, taj zaisto da nije gledao odilo na njoj, jer to veoma prosto biaše, nego joj je gledao lip stas i milo lice, na kom nevinost i dobrotu-srdca veoma uzbudljivom bojom opisana biahu; a kamo li tko dobrotu njezinu nije morao samo iz njeni očiu čitati, nego ju je tako poznavao kao stražnjeg komšije sin Šandor Radenović. Teško bi se moglo naći makar u sedam županija (varmedja) srićnijeg momka od njega, od kako je opazio bio, da mu mlada komšinica nitkog tako dragovoljno netrpi oko sebe kao njega; pak premda nema mlogo vrimena, od kako je iz diče dobi izašao, a već je mislio na ženidbu. — Mati mu je bila prva, kojoj je Šandor tajnu srđca svoga priobćio, tako je on naučio u svakoj potribi svojoj učiniti s braćom zajedno, a mati je zatim posridovala za nji prid otcem, kojem se je doduše u oćinsku ljubav i malo strogoće umišalo, ali zato baš nebiaše mlogo boljeg oca od njega. — Kad mu je dakle sinovljeva želja do znanja došla, prizva ga k sebi i zapita ga:

„Dakle bi se ženio? . . . jeli?“

Šandor ni s jednom riječjom nije rekao da nebi.

„Ja sinko proti tomu nemam druga govora, nego da pokažeš: hoćeš li znati štogod zapatiti, ako sam svoj gazda postaneš; jer suprugu nemožeš amo u kuću dovesti, buduć nas dosta ima; doduše niste mi dodijali, jer su dobra dica Božji blagosov — što je više to je bolje; ali ako se oženiš, rad sam te na svoja krila pustiti. Mlogo ti nemogu od male imovine svoje dati, ali, ako bi sam znao dva junca zapatiti, dao bi ti na ruke malo zemlje, sa koje bi uz pomoć Božju s marljivošću oživit mogao; zato bi ti sinko rekao da tražiš sebi službe, — u poslu si odrasto, neće ti tako na teško pasti, a mi ćemo i brez tebe polako naše poslove obradivati; ako li uzimaš što bi prid plug uhvatio, za ostala ću se ja starati . . . pak onda se možeš ženiti. — Hoće li tako dobro biti?“

Šandor se zahvali na otčevoj dobroj volji . . . dilo-tvorna mu se radovala duša tom mišljenju, da će on najpri pokazat jeli vridan Julke? — Od tada nije imao za danas i sutra brige, nego su mu mišljenja vazda oko lipe budućnosti svoje hodali . . . Cale jelonja! hojs vranota! hoha ho! kod kuće, smo, hvala Bogu! . . . No čiko dragi! jesam li zavridio Julku? . . . to mu bi mišljenje, s kojim se je duh Šandorev najviše zabavljao; sad se je opet scinio kod pluzne ručice, tako živahno — da mu se sve zapalilo lice od srdžbe na onog hojsaša, što toliko put skreće iz brazde . . . pak je pomislio na onu dobru užinu (ručak) koju će mu Julka doneti, koju zajedno potrošit, pak malo prodivanit, dok jelonja i vranota malo priživlje.

S ovakima je mislima on osladio svoga razstanka časove, pak i od Julke se samo tako oprostio, kano daće treći dan na vesele svatove dojti.

Ali ni za svoje udaljenosti nije on mlogo tužio; jer mu je budućnost prikrasnom bojom umslavana stajala prid njim, te kadgod bi na nju pomislio, vazda bi mu ono malo turobnosti izčeznulo, koju je zbog tihog prolazanja vrimenta za koji čas imao bio. Siroma Šandor nise ni nadao, da mu prije, nego što bi do posidovanja željane sriće došao, valja i jednu gorku čašu izpiti.

Nut izpriповидit ću sve redom, kao što se dogodi.

Isto što je Šandor na pogodjeno misto u treće selo otišao: Julku snajde velika nesrića; — Otac joj nosio mlit, na putu se s jedne uzke čuprije privrnio i sebe smrtno osakatio. Žalio ga je svako tko ga je poznavao, jer dobar čovik biaše, — ali sviuh ostali požaljenje šta biaše prama onoj žalosti, koju su imali supruga kćer njegova . . . Anica je i u skrajnoj česti — koju mu dade — pokazala, na koliko ljubljaje muža svoga, jer je tako uredila bila, da se baš nije zdravo lipšeg ukopa trefilo u selu, radi čega su ju zlovoljnici i ogovorili, — ali mi! zašto da grdimo ovu — na oltar počitovanja položenu žrtvu. (poklon).

Ova se u jesen dogodiše, pak ni cile zime nitko nije vidio, da se je žalostna udovica i najmanje gdigod nasmešila. Samo je proliće — koje u priporodjenoj lipoti naravnoj svagdi radost širi — donelo nike vedrosti njezinoj duši; a šta bi i bilo vrstnije tužna srdcah tišiti, nego nevine radostih razbudjene prirode, kad kita prozeleniti drvećah, vesele ptičje pismice i mladjani cvitni-miris toli uzvišenim načinom navišćuju dobrotu Stvoritelja. — Proliće je velika svetkovina naravi; nije indi čudo, ako tada bolnija ćutenjah čovičanske grudi kanoti zadržimaju u obćoj radosti.

Anica je ružično drvo usadila na grobnici muža

svoga. Oh da je bar jednim putem ponovila i ono obećanje, koje je kao što znamo — mužu svom učinila, pak za njegovog života virno i obdržala, tako valjada ružica na grobu nebi uvenila. Ali čovik je slab, a Anica je nuz to i slaba žena bila.

Otrisarši si suze, odlanutim srcem ostavi grobnicu, kano da baš one izplakane suze biahu, koje su joj srdce prije na toliko stiskale.

(Slidi).

Ratarstvo u užem smislu.

„U radiše mnogo biše, u štediše jošte, više.“ — (narod poslovice).

Razuman poljodilac mora težiti, da što veći dohodak ima od svoje zemlje, što manje troška da ga stoji obdilovanje, a ipak zemlja da nebiva lošija, no u koliko je moguće bolja, snažnija. —

Rod svake zemlje zavisi od obdilovanja, a obdilo-vanje opet zavisi od podnebja (klime), to jest: edali je toplo ili hladno, od položaja i od svojstva zemlje. — Zemlja ima to svojstvo, da uvuče u sebe zraka, toplote i vlage, pa tim izkomada i raztvori one u njoj nahodeće se stvari, koje podranjaju žito, bilje, drveta i. t. d. Ovo je glavno prirodno svojstvo zemlje, no to se svojstvo njeno obdilovanjem podpomoći može. — Do alata dakako mnogo stoji, da se zemlja valjano obdilovati može, jel cila je istina: „da bez alata nema zanata,“ a i poljodilstvo je zanat u najprostranijem smislu, pa još takav, gdi se mnogo više znanja iziskuje, nego ma od kog drugog zanatlije.

Sad ću indi različito rabljenje zemlje najpre pre-tresti:

U gorovitim krajevima slabo se ore i sije; tu samo trava gdigde niče; tu je najpoleznije držati koze, jel koza nadje sebi rane ponajvišim gorama, a koristna je tamošnjem narodu, što mu daje i mlika i mesa. Ako nisu gore baš odveć strmenite, mogu se odhraniti i ovce, konji i goveda, a ta svaka stoka izplaćuje se najbolje u takovim krajevima.

Posle ti gora dolaze krajevi u kojima je sama šuma. Tu valja drveta podranjivati, pa od drveta različitu robu praviti, pa eto opet leba za marljiv i vješt narod.

Posle šuma dolaze pustare. Pustarah ima još samo u onim krajevima svita, gdi ili nema dovoljno naroda, ili nije marljiv i vješt. — I u Engliskoj ima doduše pustarah, to jest: mnogo zemlje u jednom komadu, koja se niti ore niti sije, nego samo trava na njoj niče. — Ali te pustare i ako se i neoru i nesiju, ipak se tako nadgledaju i u redu drže, da na tim njihovim pustarama rodi bolje i više trave, nego li na našim najboljim livadama. — Takove se pustare bolje izplaćuju negoli, obdilovane njive, jel na njima se valjano urani i ugoji stoka u svaku ruku, a Inglizi najradije jidu meso od živinčeta, koje je prid klanje bilo neko vrime u valjanjoj paši samo.

Od pustarah prelazimo na oranje. Dok je svita u obće bilo mnogo manje, no što ga je sad, tada se jedne godine ovaj, a druge godine drugi, i tako dalje po neki komad zemlje preorao, da se na njemu žito sije; od gnojenja dakako tada razgovora nije bilo, a najposle nije ga nitribalo, jel su zemlje bile jake, — odmorne. —

Posle se ukazala potreba više livada žitom posijati, to se tada od prilike polovina žitom posijala, a druga polovina pod travu ostavila. — Počem se pak izkusilo, da trava dobro rodi bez sijanja samo četir godine, stoga se svaka livada posle svake četvrte godine preorala i žitom posijala.

Kad se pak još više svita naplodilo, tada je nastupila potreba dve trećine zemlje za žito preorati, a trećinu pod travu ostaviti. Posle toga pak, kad su zasijavane zemlje iznemogle roda davati, tada se počelo od zasijavani zemaljah nek dio pod ugar ostaviti, a da se ipak nešto više može zasijavati žitom odkinuli su od trećine livade neki dio, i tako sad još narod naš većinom upravlja svojom zemljom, to jest : od sedam jutarah jedno mu je jutro livada, četir jutra posije ranom, a dva jutra ostavi pod ugar.

Ugarenje je dakako velika polza za zemlju, jel za ono doba, dok nije zasijana, izkoreni se iz nje korov i postane sipkija, jer se više puta preore i podrlja.

Pre već što dalje o obdiloivanju s' ugarenjem ili bez ugarenja progovorimo, nalazim da je nužno progovoriti, edali je probitačnije, da poljodilac ima sve svoje njive na jednom mistu (ataru) to jest : u jednom komadu. ili da ih ima u više atarah, to jest : u više komadah? jel se o tome jošter razprava vodi u mnogim krajevima našeg naroda. — To je komasacija.

Poljodilci naši vele, da im se zato sviđi probitačnije u više atarah imati svoje njive, jel ako tuča potuče — neće sve atarove potući i tako mu nijedne godine sav usev njegov neće smlatiti, a osim toga misle, da nije moguće taj zapletuš izjednačiti, jel je nika zemlja mnogo bolja od druge, najglavniji je pak uzrok : „što dikla navikla“, to jest : poljodilci se protive svakoj novosti jedino zaoto, što nikom neviruju, a sami neumeđu razabrati, šta bi bilo bolje ili gore; to je na svaki način veliko zlo, jel; „koga nenauči, tome nenavučē“ veli naša poslovica. Ja virujem i znam, da su poljodilci izvarani od bivši spahijah i njini poslužiteljah, no koje tomu kriv? jedina glupost i podlost poljodilca! Da nema luda, nebi bilo varalica! — Počem sam pak uviren, da bi mnogo probitačnije bilo imati svu svoju zemlju u jednom ataru, stoga sam si preduzeo najpre gore označene reči i misli poljodilacah naših pobiti.

Od leda se može svako osiguranjem obezbediti, a kad obćina misli, da bi assikuracijom mlogi novac iz sela otišao u tudj svit, to selo može samo assikuraciju primati, pa bi se od tuda i štedljivost podranila; a štedljivost je od već potrebna, koji želi svoje stanje poboljšati. Najposle assikuracija je od već mala, o čemu se svako uviriti može.

Što se pak tiče da se nebi pravedno podiliti mogla zemlja, jel je neka bolja, a neka lošija to je već sasvim žalostan dokaz gluposti. Ta valjda to isto tako lako, kao i 100 forintih namiriti : ili dao jednu stotinjarka banku ili dve po pedeset, ili deset desetica, ili dvadeset petica ili sto forinata? Ako li se pak boje da onaj kaputlija, koji bi ih dilijo, nebi pravedno dilio, a ono nek' sami izmedj' sebe podile, niko im to nebrani! Ali nije naš poljodilac samo glupav već je i lukav; a ko je lukav i glup, taj se boji lukavštine!

E sad ću da navedem zašto bi bilo poleznije imati sve svoje zemlje u jednom komadu? :

1) Brže, zgodnije i lakše, indi o manjem trudu, o manjoj dangubi i o manjem trošku se može i gnoj izvesti i zemlja obdiloovati, kada je u jednom komadu, već kad je raztrkana.

2) Može se sijati šta se oće; gdi naprotiv kad je zemlja u više atara podiljena; mora se sijati ili pod ugar ostaviti kao što i drugi seljani u kom ataru rade. Ovo je isto tako važno kao i ono što smo pod 1) rekli; jel ako oćemo da u dangubi i trošku štedimo a i zemljom raz-

polazemo razborito, tada nam valja izbiti iz glave, da svaki poljodilac mora sam na svojoj njivi sve sijati, što mu u kući triba. Valja ono sijati, što najbolje prodje i od čega se najbolja vajda bere. — Naši poljodilci pak misle imajući frtalj sesije zemlje, — on mora ostaviti pod ugar dva jutra, jedno je jutro livada, a posijati mora po jedno jutro žitom, kukuruzom, zobi ili ječmom, pa onda kako ispadne.

3) Razum je doduše ipak presudio, da zemlja u jednom komadu više vridi, no kad je razkomadana, jel gdi košta frtalj sesije urbarijalne zemlje raztrkane 300 for., tu koštaju sedam jutara krčevine u jednom komadu barem 500 fr., gdi košta frtalj sesije urbarijalne zemlje 400 fr., tu koštaju sedam jutara krčevine u jednom komadu barem 1000 fr., gde košta jedna sesija urbarijalne zemlje do 2000 for., najviše, tu koštaju 28 jutara krčevine u jednom komadu 6000 fr. — Ovde još moram dodati, da svaki frtalj sesije ima jedno jutro livade, a krčevine su sama oranica; osim toga bivše spahije od sesionske zemlje nemaju više ništa izgledati, a od krčevinah će im se po nešto morati još dati — po svoj prilici. —

Sad držim da bi izlišno bilo reći prosipati, edali zemlja više vridi, kad je u jednom komadu, ili kako je u više komadah? (Slidi).

Oprostnice mrtvačke.

(Po pismarici Jaićevoj prosto izradjeno).

S' Bogom dragi oće,
I dobra majčice,
Braćo i sestrice,
I svi mi komšie!

Ja od vas odlazim,
Sa svitom se bilim
Na vike opraščam,
K' Bogu ići imam.

Ni sam dono ništa,
Kada svit ugleda :
Prazan ću otići
K' oću od milosti.
On će meni dobra,
Neg' na svitu ima,
Mlogo bolja dati :
Sobom ublažiti.

Milost božja s' vama
Na u vike bila ;
Da kada umrete,
Svitna ostavite :
Vikovitog blaga
Od Boga miloga,
Od čeg svit neznade,
Sa mnom uživajte.

Što ste milosrdni
Još živomu bili,
I vas milosrdje
Uvik našlo božje :
Da vam grih oprost,
K' sebi doć' dopusti;
Za men' danu dvorbu
Do vam bit u nebu.

Ako ste kad mili!
Od mene trpili :

Sve moje uvride
Vi meni prostite
Da vam Bog udili,
Što ste dobri bili;
Dobrotu vam srdca
Platila nebesa.

Mrtvo mi sad tilo
Odkud je i došlo :
Vrgnite pod zemlju,
Gdi će biti u snu.
Da kada angjeo
Na sud me bud' pozvo,
Sa dušom i tilom
Budem prid Isusom.

O dragi Isuse!
Mene spomeni se,
Da si Bogu Oću
Za me dao dušu.
Negledi mi grihe,
Neg' svoje trpljenje :
Pomiri me s Oćcem,
Neka nepropadnem.

Daj mi pokoj duši,
Jer ju muče grisi;
Izliči joj rane,
Koje grih zadaje.
Med tvojih pet ranah
Nek počiva duša ;
Jer nejma pokoja,
Dok te ni je našla.

Idjem prid sud strašni,
Isuse moj dobri!
Prostri milosrdje,
Ne, prida me, grije.
Neka me prokleti,
Oda se baciti:

Jer te paklenjaci
Nećevu slaviti.

Sagrišio sam, znam,
Al' si milosrdan.
Daj tamo mi biti,
Gdi ću te hvaliti.
Odbi od mene zlo,
S čim je pun pakao; —
Bolje da te slavim,
Neg' u paklu kudim.

Eto duša moja
Neka bude tvoja
Koju si stvorio, —
K' sebi ju primio.
Ona gine donde,
Dok k' tebi nedodje :
Ucviljenu ju ti
Možeš spokojiti.

Daj mojoj dušici
Blag život nebeski :
Kog je izgubila,
Kad je sagrišila.
Al' jer si trpio,
Život joj obećo : —
I još pomiluj ju
Po svom milosrdju.

Tilo mi je mrtvo,
Al' će biti živo :
Kad angjeo dodje,
Na sud me pozove.
Gdi će se skupiti
Sveg svita narodi :
Da svaki izruče
Plaću tila, duše.

(Kad umre oženito koje).

S' Bogom družu mili!
Za mnom ti ne cvili;
Smrt nas sad raztavlja
Do nikog vrimenta.
Doć ćeš i ti k' meni,
Kad ti svit potavni :
Zabilit će zora
Mira i veselja.

Ljubav medjusobna,
Koja nas vezala,
Bila opomena
Nebeskoga dobra : —
Da što smo na svitu
U svetome društvu
Živili po Bogu . . . .
Bit' ćemo u nebu.

Spomeni se družu!
Grišne moje duše,
Služi za nju mise,
Da priboli muke :
I kad se izpati,
Od njih se oprosti,
U slavni nebesah
Da imade mesta.

(Ako imadu dice.)

Dicu našu dragu
Da posvetiš Bogu.
Nek mu budu sluga,
Bit' ćevu brez tuge;
Nek' ga poštivaju,
Bit' ćevu u rajju.
Dok se svi zajedno
Tam' nesastanemo.

Nepromaši ni čas —
Jerbo se jim otac —
Da jih neb' svitovo,
Od zla sveg branio.
Budi jim ti majka
Misto mene sladka,
Koja svoju dicu,
Neda, da posrnu.

(Ditetu, koje ima oca i mater).

S' Bogom oče, majko;
Neplaćite gorko,
Što vas ostaviti —
Moram u grob leći;
Nego svoje srdce
Time utišite :
Da sam Bogu ot' šo,
Od kog sam i došo.

Što ste meni dobri
Bili, roditelji!
Kod oca nebeskog
Našli pokoja svog.
Kad s' ovoga svita
Polazi vam duša :
Blažena Maria
K' Bogu ju pratila.

Zato nek vam dragi
Bog sve grihe prosti ;
U svetoj milosti
Bili na čas smrti ;
Da kad vas poslidnje
Svita prodje vrime :
Gore vam angjeli
Veselo pivali.

(Ako je koja divica).

Sestre i divice!
U grob me nosite ;
Bogu mi pridajte
S glave moje vince :
Koje sam nosila,
Dok mi ruka smrtna
S' nje skinila nije —
Cviće divojačje.

Molite se Bogu,
Da mi primi dušu : —
Izmed sedam divah
Mudrih koja bila ;
Da Isus zaručnik
Veseli me uvik, ...
I sterem mu vince,
Kudgod ići podje.

O. A. V.

CINA RANE.

Pešta, 25. Listop. Žito. Banatsko. Najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 75—85 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 50—60 n. tisansko, najsb. tšk. 83 fnt. 4 f. 80—90 n. najb. tšk. 88 fnt. 5 fr. 55—65 n. stolnobiogr. najslb. tšk. 83 fnt. 4 fr. 80—90 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 55—65 n. bačko. najsb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 75—85 n. najb. tšk. 86 fnt. 5 f. 20—30 n. Raž tšk. 78—79—80 fnt. vrd. 3 fr. 10—15 n. Zob tšk. 44—46—50 vrd. 1 fr. 90—95 nov.

Najnovije.

Sbog navale pruske — francuske uprave namistništvo primistja se u Clermont-Ferrand — kuda idju i vladarski poslanici.

Tours, 23. List. Pruse su posli dvosatne borbe kod Vernonsa odbacili. A kod Voray cio dan se bili — al' uspjev ostade dosele nepoznat.

Kalača, 24 i 25. večerom oko 7 sati sa zapada, i sjevera nebo se u krasnom rumenilu pokazivalo sve do 10-te ure.

Poruke uredništva.

Zombor Šokac Bačvanin — izdaćemo. — Žumberk : G. B. M. Radostno ste nas iznenadili — oprost za pogrišku. Nije čudo okrug našeg vida veomaje uzak. Evo vam pozdrav bratinski.

KNJIŽEVNOST.

Ovim neka je na znanje, da će

„**Bunjevački i Šokački Kalendar**“
za god 1871.

u kojim će više poučni i zabavni stvari, i od svijuh dosadašnjih naših kalendara obimom najveći biti, — krajem miseca Studena ove godine na svit izići.

Cina je 30 nov. komadu,

a naručbine prima iz ljubavi g. **Božidar Vuić** ovdašnji poštari, koji će iste kalendare ujedno i na stranu šiljati (expedirati).

U Subotici, 1. Listopada 1870.

Ambrozio Šarcević,
izdavatelj.

2—2

Kod **Stipana Grgića** u Szent-Istvanu slideće knjige i knjižice mogu se dobiti :

1. **Štijenja Poslanicah i Evangjeljah** za sve Nedilje i Svetkovine priko godine; od Mlogo-štovanog Oca **Kaje Agjića**. Ima još nekoliko komadi, cina jim je **1 frta** aust. vr.

2. Ima još dva tri iztiska i **Živih Ružicah** od trećeg izdanja; stoji iz deset i pol VIII stručni arkah, cina u obalki svezanoj **40 nov.** a. v.

3. **Rožario, iliti Vinac-duhovni**; pismice i molitve na poštenje blažene Dvice Marije; cina, prije 10, a sad 8 nov. — tko pak više iztisakah kupi, dobit će jih po **5 nov.** a. v.

4. **Spasi Kraljice!** Prosto iztolmačena po P. O. Čanadske biskupije svetjeniku; ponašio i stri pisme na pošt. blašene D. Marije pomožao Š. G. — Čisti dohodak je odlučan, na nove orgulje, na misto 1863-e izgoreni u Szent-Istvanu orgulah; cina joj u farbanjoj obalki **10 nov.** a. v.

Osim toga ima i više manji-veći svezčićah novi pisama; kanoti, Pisme na poštenje prisvetog srdeca Isusovog i neoskvrnenog Srdeca Marijinog. Pisme od Svete Krunice i za ostale različne prigode; cina jim je različita polag svojeg zadržaja : po **2, 4, 6, i 12 nov.** a. vr.